

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) LV (49)
Štev. (Nº) 35

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
12 de septiembre - 12. septembra 1996

DR. JURE RODE

Naši biseri

*Govor ob 30. obletnici Zveze slovenskih mater in žena,
7. septembra v Slovenski hiši*

Kako močno se nam je spremenilo naše osebno, družinsko in skupno življenje v teh zadnjih tridesetih letih! Vse se je zvrstilo, eno za drugim in eno za drugim: veselje in žalost, težave in uspehi, sreča in nesreče, težki dnevi in prijetni dogodki, poroke in rojstva, pa na žalost tudi smrti najdražjih domačih in sorodnikov pa prijateljev in znancev ter rojakov, poznanih in nepoznanih, tukaj v Argentini in drugje po svetu in v Sloveniji. Medtem se je zvrstilo trideset lujanskih romanj in procesij, slovenskih dnevo in krajevnih obletnic, brez števila koncertov in vseh vrst odrskih predstav, prvih obhajil in birm, novih maš in poročnih slavij, nešteto sej in sestankov, šolskih ur, predavanj in cela gora knjig, mesečnikov, saj nam je Bog podaril življenje, da smo vse to spremljali in doživljali.

Trideset let je dolga doba. Spremenila nam je življenje. Vsak ve najbolje sam zase in za svojo družino. Veliko od današnjih starih staršev vas vnuki spominjajo, da so pred tridesetimi leti vaši sinovi in hčerke bili prav tako mali in neboljani, danes pa so očetje in mamice. V teh tridesetih letih je Bog poklical k sebi veliko naših mož in žena, tako da je žena ostala brez moža oz. mož brez žene in družina brez očeta ali matere. Kljub lastnemu trpljenju je vsak skušal graditi srečo novemu rodu.

Res, v tridesetih letih smo se spremenili in spremenilo se je marsikaj v našem osebno, družinskem in narodnem življenju. Teh trideset let nam je bilo v marsičem v srečo in veselje, pa tudi v trpljenje in preizkušnje vseh vrst. Za vse to vemo in čutimo.

Toda poleg vseh teh sprememb v času našega življenja so pa druge vrednote, ki so vredne same po sebi in niso odvisne ne od časa ne od kraja. So vrednote, ki so kot biseri vdelane v mozaik našega življenja. Ti dragoceni biseri so imeli svojo veljavo pred tisoč leti in petdesetimi in tridesetimi leti in jo bodo imeli vedno, v vsakem času in na vseh krajih.

Kateri so te biseri, te vrednote, ki po Stvarnikovem načrtu, po božji volji sestavljajo podobo našega življenja? Omenimo le nekatere:

- luč katoliške vere sredi miselne zmede in verske brezbriznosti;
- ljubezen do moralnega reda sredi razpuščenosti potrošništva in uživanja;
- skrb za naravno poštenost, resnost, resnicoljubnost, delavnost, zanesljivost;
- ljubezen do korenin, čutenje z narodom v Sloveniji in po svetu;
- volja in veselje do življenja kljub vsem težavam in preizkušnjam;
- ljubezen do urejenega zakonskega in družinskega življenja kljub okolju;
- odprtost življenju in ljubezen do otrok ter njihove vzgoje;
- pristranska in zvesta pripadnost katoliški Cerkvi in njenemu vodstvu;
- velikodušna pripadnost našim verskim občestvom in slovenski skupnosti;
- ljubezen do materine besede ob spoštovanju drugih narodov in jezikov;
- sodelovanje pri novem pokristjanje-

nju slovenskega in argentinskega naroda.

To so vrednote, biseri, za katere ste vse doslej živeli in delali; za te vrednote je toliko domačih, sorodnikov in rojakov darovalo življenje kot žrtve komunizma, zaradi zvestobe tem vrednotam je v petdesetih letih izseljenstva umrlo zunaj domovine toliko staršev, vzgojiteljev, javnih delavcev, duhovnikov, rojakov. Te vrednote so bile pred prihodom komunizma in bodo ostale po padcu komunizma. Neutemeljen je ugovor ali vprašanje „Proti čemu se bomo borili sedaj, ko komunizma ni več?“ Komunizem je bil le krut petdesetletni oklepaj v zgodovini slovenskega naroda ali kot ruski časnikar, sin enega zadnjih voditeljev Sovjetske zveze, imenuje sedemdeset let komunizma v Rusiji, da je bil to „ponesrečen poizkus“. Ljudje so se borili proti nečloveškemu in protiverskemu komunizmu zato, ker so že davno pred njim imeli za vodilne vrednote vero, svobodo, ljubezen do naroda.

Drage žene in matere! Ko smo vam ob tridesetletnici hvaležni za vse vaše delo v korist krajevnih domov in celotne skupnosti, posebej za skrb in pomoč potrebnim rojakom, dovolite, da vam želimo, da bi v prihodnosti videli svoje visoko poslanstvo v tem, da posredujete omenjene vrednote, te naše bisere, svojim otrokom, vnukom in vsej naši skupnosti. Res vam želimo, da bi vam bila ljubezen do tega poslanstva ne samo v odgovornost in skrb, ampak tudi v srečo in zadovoljstvo v okviru ZSMŽ in celotne naše skupnosti. Naj Bog blagoslovlja vse vaše delo še dolgo dolgo let. Zaupajte, da vam bo On tudi podelil najlepše priznanje in najbolj bogato plačilo!

Zgodilo se je v Sloveniji

PRIČENJA SE ŠOLA

V Cankarjevem domu so 1. septembra slovesno podelili maturitetna spričevala s pohvalo 132 maturantom, ki so na letošnji maturi dosegli od 30 do 34 točk, in 16 maturantom, ki so na mednarodni maturi dosegli primerljivo enak uspeh. Maturante ter ravnatelje njihovih šol je sprejel tudi premier Janez Drnovšek. Šolska vrata v Sloveniji pa so se vnovič odprla za približno 204.000 osnovnošolcev in 108.000 srednješolcev.

POMOČ MARIBORU

Premier Janez Drnovšek je 3. septembra sprejel župana mestne občine Maribor Alojza Križmana in mu predlagal, da bi imela vlada v torek, 10. septembra, v Mariboru delovno sejo, na kateri bi poiskali najustreznejše rešitve za nadaljnji gospodarski in socialni razvoj mesta.

POGOVORI V RIMU

Zunanji minister Davorin Kračun je med enodnevnim obiskom 4. septembra v Rimu s vodijo italijanske diplomacije Lam-

Predsednik Republike Slovenije Milan Kučan je minuli teden v skladu svojimi ustavnimi in zakonskimi pooblastili za 10. november 1996 razpisal splošne volitve poslancev v državni zbor. Po predsednikovi odločitvi bodo vsa volilna opravila od razpisa dalje, za kar se uradno šteje 11. september 1996, potekala po veljavnem zakonu o volitvah v DZ iz septembra leta 1992.

Poleg slovenskega premiera se je za sedaj veljavni datum razpisa zavzemala še Demokratska stranka Slovenije (DS), kot alternativni rok pa je bila druga nedelja v novembru sprejemljivejša za pet drugih političnih strank s poslanci v parlamentu, med njimi za drugo stranko vladne koalicije Slovenskih krščanskih demokratov (SKD) in trenutno največjo opozicijsko stranko, Združeno listo socialnih demokratov (ZLS). Pogojno je bila sicer za čim hitrejšo izvedbo volitev tudi opozicijska Slovenska ljudska stranka (SLS), Socialdemokratska stranka Slovenije (SDS) pa je zahtevala, da bi predsednik države moral z razpisom volitev počakati do naslednjega tedna, ko naj bi se Ustavno sodišče RS opredelilo do odločitve DZ, da referendumsko odločanje o kar štirih različnih predlogih preloži na čas po volitvah.

Okoli 1,5 milijona slovenskih volilk in volilcev bo 10. novembra glasovalo po že znanih pravilih v okviru proporcionalnega volilnega sistema z določenimi večinskimi korektivi. Manj kot polovica poslanskih mandatov se bo razdelila že neposredno v volilnih enotah (država je razdeljena na osem volilnih enot in vsaka od njih na 11 volilnih okrajev), večina od 88 poslanskih sedežev pa bo razdeljena v drugem krogu delitve mandatov na ravni države. Preostali dve poslanski mesti v 90-članskem državnem zboru RS sta rezervirani za pred-

stavnika italijanske in madžarske narodne skupnosti v Sloveniji. Za vsak mandat je treba strankarski listi v volilni enoti zbrati 9,1% glasov, poslanski sedeži pa pripadejo kandidatom po vrstem redu glede na število zbranih glasov. V drugem krogu delitve na ravni države se mandati razdelijo po t. i. D'Hondtovem sistemu za razdelitev mandatov v volilnih enotah. V tem delu delitve odpadejo vse tiste liste kandidatov, ki pred tem niso dobile vsaj treh neposredno izvoljenih poslancev. Uspešnejše stranke lahko v drugem krogu polovico na ta način pridobljenih poslanskih mandatov dodelijo tudi svojim kandidatom s t. i. nacionalnih list ter na ta način neodvisno od volilnih rezultatov v parlament pripeljejo željene osebe.

Po sedanjih ureditvi lahko kandidate za poslance predlagajo politične stranke in volilci, kar pomeni, da lahko na volitvah nastopijo tudi strankarsko neopredeljeni kandidati. Liste kandidatov morajo predlagatelji predložiti volilnim komisijam najkasneje 25 dni pred dnem glasovanja. Na uradnem registru političnih strank, ki ga vodi pri ministrstvu za notranje zadeve, je po zadnjih podatkih registriranih 28 strank. Na zadnjih volitvah v decembru 1992 se je od okoli 1,5 milijona volilnih upravičencev glasovanja udeležilo 1,28 milijona oziroma 85,84% vseh upravičenih.

Kaj bo z volitvami med nami? Posebnih pravil ni, zato veljajo stare. Najprej se moramo vpisati v volilni imenik, da bomo dobili po pošti volilnice in jih izpolnjene vrnili. Pričeli smo z akcijo za vpis in skušali bomo, da pridejo čimprej v Slovenijo.

Seveda pa je vprašanje, kdaj nam bodo posamezne volilne komisije poslale volilnico. Kajti lahko se zgodi, da te pridejo prepozno, da bi naši glasovi prispeli nazaj v zakonitem času...

nja in kriteriji, sprejeti na seji vlade julija letos, postavil v nevzdržno situacijo.

VIZUMI ZA KULTURNE SKUPINE

V zvezi z nejasnostmi, ki so pojavile v zadnjih dneh glede zavračanja slovenskih kulturnih gostujočih skupin s strani avstrijskih obmejnih organov, je slovensko ministrstvo za zunanje zadeve pojasnilo, da sta Slovenija in Avstrija 19. marca 1993 sklenili sporazum o ukinitvi vizumov. Po določilu tega sporazuma lahko slovenski državljani, ki se ne nameravajo dlje kot tri mesece zadrževati v Avstriji ali tam opravljati pridobitne dejavnosti, brez vizuma vstopijo v Avstrijo in tam bivajo. Med pridobitno dejavnost pa štejejo tudi gostovanja tujih kulturnih amaterskih skupin ali posameznikov, če so honorirana. Enaka določila veljajo za avstrijske državljane, ki potujejo v Slovenijo.

NESREČA V LJUBELJU

V predoru na mejnem prehodu Ljubelj se je zgodila nesreča, v kateri se je približno 30 kvadratnih metrov na obodu tunela odkrutil in padel na osebni avto s slovaško registracijo. Predor so do nadaljnjega zaprli. V nesreči sta bili poškodovani dve osebi, od tega ena huje.

Po STA

DRAGA '96

Sergij Pahor, kulturni delavec in organizator Drage: „Draga ponuja Slovincem, da svobodno razmišljajo o skupnih problemih. Do osamosvojitve Slovenije je izgledalo, kot da deluje nekoliko konspirativno. Tega danes ni več, po padcu totalitarne države kaj takega tudi ni več potrebno na tak način. Naša vlaga je bila v zapolnjevanju kulturne vrzeli.“

Izziv Drage 1996 je bil nedvomen. Če je lani sledila izzivom in družbenim dogajanjem v Sloveniji, je letos debato umestila med multikulturalnost in slovenski nacionalni program. Teme letošnjih predavanj so bile: Jankov Jukić — Krščanstvo in Cerkev v postmoderni kulturi, dr. Pavel Fonda — multikulturalnost ali interkulturalnost, dr. Peter Jambrek — slovenski nacionalni program ter prof. Pavle Merku — Slovensčina, matica narodne identitete. Etične dimenzije delovanja v družbi je malo pred tem razodelovala t. i. Draga mladih.

Dilema multikulturalnost — da ali ne — sta v polemичnem vzdušju križnih replik reševala dr. Mišo Jezernik in dr. Pavel Fonda. Če se je Fonda zavzemal za multikulturalnost ob predpostavki, da se razne kulture med seboj ustrezno odzivajo, je Jezernik multikulturalnost iznačil kot „proso za drozge“ in kot „limanice za bedake“. Njegova formula je interkulturalnost, ki predpostavlja pluralizem etnij, znotraj katerih kot Slovenec ohranimo svoji jaz.

V ozadju debat je bilo vprašanje slovenstva. Dobili smo svojo državo in vse, kar upravno k njej sodi; naenkrat se izkaže, da v izzive tranzicije (v komunistični zmešnjavi) in globalizaciji (ki je aktualen svetovni proces) vstopamo brez programa — brez nacionalnega programa. Osrednje predavanje dr. Petra Jambreka je skušalo odpreti polje te debate. Jambrek je že v uvodu povedal, da ga k družbenim, analitičnim (tudi političnim) ugotovitvam zavezuje predvsem skrb državljana kot takega in se zato kot govornik pojavlja bolj kot teoretik in ne kot ustavni sodnik ali kakršen koli funkcionar, ki bi predstavljal uradna stališča takih institucij.

NIHILIZEM IN DIKTATURA

Položaj demokratične preobrazbe v Sloveniji, je dejal, pravzaprav ni obrnjen proti marksizmu; ta je bil v desetletjih pravzaprav predvsem cinična krinka za nihilizem in diktaturo. Upor proti komunizmu, (ki ga v zadnjih desetletjih nismo imeli v njegovi čisti obliki), je zato vseboval upor proti nihilizmu in diktaturi kot taki. Slovenski nacionalni program bi se moral soočiti s temi izzivi. Problematiko je Jambrek v nadaljevanju skušal umestiti med dve tezi, dve ugotovitvi.

MED DVEMA TEZAMA

Prva je, da je Slovenija dobila svojo državo, zato je uresničila večino tistega, kar so si želele generacije in izpolnila težnje po svobodi in lastni državnosti. In druga je, da je komunistična revolucija, ki je bila zaključena 1945, dosegla nesporno učinkovitost pri preoblikovanju družbenega življenja. Tudi po ustanovitvi samostojne države in po svobodnih volitvah so ključne pridobitve revolucije ohranjene in nedotaknjene. Tranzicija in pretletno obdobje nove demokracije ni posegla v ničemer v pridobitve diktature, ki je z revolucijo odpravila sožitje Slovencev. Katera od teh dveh tez, se je vprašal Jambrek, je bližje resnici?

ZAPRTA STVARNOST

Prva značilnost zgodnje diktature je bila v odpravi zasebnega kmetijstva. Kmetje so pregnali s plodnih ravninskih predelov v gorska področja, ravnine posedli s kolektivističnimi agrokombinati. Danes kmetje ži-

vijo nemara še slabše kot pod komunizmom. Malo je manjkalo in privatizacija bi tem agrokombinatom omogočila postati legalni lastnik tega, kar je komunistična oblast nacionalizirala. Danes je denacionalizacija trn v peti oblasti. Slovenija se tudi sicer v hitrosti privatizacije (do zdaj 30 odstotkov) lahko primerja le še z Romunijo. Še danes oblast diktaminira zasebno malo gospodarstvo. Lokalna samouprava je ohranila nekdanje občinske oligarhije, pristojnosti v bistvenih postavkah ostajajo v rokah centralne oblasti: Stare komune so kljub temu ostale skorajda nedotaknjene, z istimi kadri. Lokalna samouprava je ohromljena.

POLITIZACIJA DRŽAVE IN DEMOKRACIJA

Politizacija države je zdaj večja kot kdajkoli. Tudi mediji so vse bolj zaprti in ne reflektirajo več pluralnosti, temveč se sistematično vtapljajo v enoumje. V bistvu tudi v smislu parlamentarizma ostajamo v okvirih enopartijske države. Ključna definicija demokracije namreč je, da ima močno opozicijo, ki ima na volitvah realne šanse za zmago.

Pred prvimi volitvami sta bila aktualna dva pogleda na demokracijo. Prvi je zagovarjal pluralno mavrico političnih strank; nekakšen mavrični pogled Milana Kučana in Slavoj Žižka (njegovega ideologa), kot da je bil refleksi Kardeljevega teorema o samoupravnem pluralizmu. Drugi pogled je problem videl v dvopolnosti diktature nasproti demokraciji. Iz te ideje, mavrici nasprotne, je nastala ideja Demosa. Nekaj časa je ta „idila“ celo trajala.

Ključni interesni bivšega režima pa so ostali skorajda nedotaknjeni.

VELIKA KOALICIJA

Na prvi pogled je ideja velike koalicije privlačna, ima pa temeljno hibo. Jambrek jo vidi v tem, da ideja velike koalicije že sama po sebi pravzaprav ni združljiva s pojmovanjem prave demokracije, saj možnosti demokracije zmanjšuje na minimum. Ne dopušča možnosti: močna alternativa, relevantna opozicija, zato v kontekstu politične zgodovine pomeni nadaljevanje diktature. Iz te formule ne more nastati demokracija, nastane lahko le t. i. enoinpol strankarski sistem, če smo, kot je dejal, nekoliko optimistični. Ta politični princip pa je značilen za afriške države.

SOCIOLOŠKA RAZLAGA.

Socialna struktura se v petih letih v ničemer ni spremenila. Deprivilegirani sloj, ponižani in razžaljeni so isti, kot so bili. Ostajajo jim prepolna delovna in socialna sodišča, učinkovitih sindikatov ni, vodilni sloj brez težav ohranja položaje. Tudi če bi se odrekli pravičnosti po popravni krivic in higieničnosti zamenjav nekdanjih politično nastavljanjih direktorjev in drugih nameščen, še vedno ostaja temeljno dejstvo, da ti ljudje svojega posla preprosto ne znajo opravljati še naprej, kot ga niso znali niti prej. Ti kadri niso sposobni demokratičnega ravnanja.

Jambrek je razpravo zaključil s siceršnjim stališčem Sveta Evrope: Tisti, ki so sistematično zatirali človekove pravice in demokracijo, preprosto niso sposobni biti nosilci demokratičnih reform v novih demokratičnih razmerah. In najprej ljudje potrebujejo realno predstavo o normalni družbi, saj se Slovenija spreminja v nekakšen azil, kjer nihče več ne more nikogar v nič prepričati, ker nihče več nikomur nič ne verjame. Zato je zaključil, je potreba po slovenskem nacionalnem programu nadvse realna.

Janez Markeš (MAG, 4. septembra)

LOJZE PETERLE ROJAKOM PO SVETU

Ljubljana, 29. julija 1996
na Tretjem taboru Slovencev po svetu

Dragi rojakinje in rojaki,
z veseljem izkoriščam priložnost, da vas tudi na ta način pozdravim in nagovorim v imenu Slovenskih krščanskih demokratov.

Pozdravljam različne pogumne pobude in razmisleke o razlogih, zaradi katerih se Slovenci ne odločajo za povratek v domovino, potem ko je ta stopila na pot demokratičnih sprememb v svobodni in samostojni državi Sloveniji. O tej temi se je vse premalo govorilo: premalo se je govorilo o tem, kako sedaj tisti Slovenci, katerih vez z domovino je bila najrazličnejše načine neprostovoljno pretrgana, skupaj s Slovenci v domovini pričenjajo graditi drugačno, novo Slovenijo, bolj po meri vrednot, ki jim pripadamo.

Ko sem leta 1990 sestavljal prvo slovensko demokratično izvoljeno vlado, sem v njej mesto namenil tudi ministru za Slovence po svetu. Kot najpomembnejši dosežek tega resorja štejem prekinitev diskriminacije Slovencev po svetu in njihovih organizacij. Pozornosti nove države v moralnem in materialnem smislu so postale deležne desetletja zamolčane in prezrte organizacije in društva, ki so zvesto gojile slovenstvo.

V pripravo demokratične preobrazbe v okviru vladnega programa so bili povabljeni Slovenci po svetu. Kot predsednik vlade in kot zunanji minister sem obiskal skoraj vse slovenske skupnosti po svetu. Po strankarski liniji smo kot prvi ustanovili strankine odbore po svetu, sedaj pa imamo celo strankinega podpredsednika iz vrst Slovencev po svetu.

Tudi v drugi vladi smo prevzeli resor za Slovence po svetu, vodi ga državni sekretar dr. Peter Vencelj. Kot pomemben strankin dosežek tega obdobja štejem sprejetje resolucije o položaju avtohtonih slovenskih manjšin v sosednjih državah, kjer je poudarjeno demokratično izvoljeno zastopstvo, ponovno pa smo se zavzeli tudi za ministra brez listnice za manjšine in vse Slovence po svetu.

Podprli smo možnost uzakonitve zamenjave zastopstva Slovencev po svetu v Državnem zboru. Ker pa v parlamentu za kaj takega sedaj ni moč dobiti večine, ponujamo eno mesto med našimi kandidati Slovincem po svetu.

Sklenitev koalicije z dvema strankama bivšega sistema ste mnogi sprejeli z dvomi. Vendar smo ta tvegan korak storili zavestno, ker se nismo kar tako hoteli sprijazniti s paradoksom, da bi novo, samostojno in demokratično državo vodile izključno sile starega sistema. V to koalicijo smo pritegnili tudi Socialdemokrate, ki so po padcu Demosove vlade vstopili že v prvo Drnovškovo vlado. Zato nas je toliko bolj začudil politični pritisk na SKD, ko so Socialdemokrati prostovoljno izstopili iz te koalicije. Moralne odgovornosti za te korake krščanski demokrati ne nosimo.

Danes, po štirih letih dela v vladi, smo bogatejši za marsikatero, tudi trpko izkušnjo, vendar smo prepričani, da smo ravnali pravilno. Po zaslugi krščanskih demokratov je danes moč o Sloveniji govoriti kot o državi, kjer stare sile niso obdržale absolutnega monopola. Med državami v prehodu so krščanski demokrati v vladi le še na Češkem, SKD pa je po glasovih najmočnejša krščanskodemokratska stranka v vsej Srednji in Vzhodni Evropi.

Delo zadnjih štirih let pa se mi zdi po-

membno še iz enega vidika. SKD je prav tem mandatu utrdila podobo stranke s slovenskimi koreninami in evropskih profilom — smo najjasnejši zagovorniki polnega članstva Slovenije v Evropski zvezi in Natu, ker v njemu vidimo možnosti za varno in bogato prihodnost naroda.

Temelj narodu pa je družina, ki jo postavljamo na najvišja mesta v našem programu, pa tudi v osebnem zgledu. Dalje uveljavljamo koncept socialno-tržnega gospodarstva, ki zavrača tako socialistično planiranje kot tudi liberalistični koncept gospodarstva brez omejitev in višjih smorov. Za delo v državnih organih smo izobrazili vrste novih ljudi. Smo stranka, ki je v vsakem trenutku sposobna prevzeti kvalitetno vodenje te države.

Jasni smo bili tudi, ko je šlo za odnos do preteklosti. Lani ob petdesetletnici konca druge svetovne vojne se nismo le ogradiili od državne slovesnosti, ampak pripravili svojo spravo slovesnost, položil cvetje na različne grobove, sprejeli ob tem posebno izjavo ter naslovili na vodje zavezniških delegacij pismo, v katerem smo pojasnili, da praznujemo osvoboditev izpod nacizma in fašizma, da pa ne moremo praznovati začetka tretjega totalitarizma.

Ko danes veliko govorimo o slovenski pomladi in strank slovenske pomladi, ne moremo mimo dejstva, da je prav SKD najmočnejša stranka pomladi in da je na vseh treh dosedanjih volitvah (prve parlamentarne volitve leta 1990, druge parlamentarne volitve leta 1992 in lokalne volitve 1994) edina stalno napredovala. Na zadnjih lokalnih volitvah je SKD postala celo najmočnejša stranka v državi. Pri vsem tem pa smo edini ostali v vodstvu stranke brez bivših članov Zveze komunistov.

Slovenski krščanski demokrati menimo, da ločnica med starim in novim, med „zimskim“ in „pomladnim“ ne poteka po nazivih strank in vnaprejšnji deklarirani pripadnosti, temveč po programu, dejanskemu delovanju in po tem, kdo je nekoč bil v kolesju starega režima, kdo pa ne.

Za nas je prioriteto povezovanje s strankami krščanskodemokratske usmeritve, kot tako pa v sedanji politični situaciji štejemo le ljudsko stranko. Tej stranki smo že večkrat ponudili združitev in sem javno ponudil, da sem se v primeru združitve pripravljen odreči kandidaturi za predsednika združene stranke. Žal tudi na to ponudbo ni bilo pozitivnega odgovora.

Prav to, ali bomo lahko skupaj potegnili voz, bo tudi odločilni kriterij, ko se bomo po volitvah odločali za vladno koalicijo. Za nas je prioriteta koalicija novih demokratičnih strank. Ta pa bo možna le, če se bosta obe krščanskodemokratski stranki tesno povezali. In tako nadaljevati stoletno tradicijo avtohtone krščanskodemokratske slovenske politične in socialne misli.

Kar smo obljubili, smo storili! Za marsikaj smo ostali prekratki, prekratki ravno za toliko, kolikor nam je glasov odnesla nacionalna demagogija in obljube o naglih spremembah. V SKD verjamemo, da je rešitev le v trdem delu in tega se nismo branili.

Želim Vam vse najlepše. Kljub težavam in usedlinam boste našli tudi kak razlog več za vrnitev v domovino. Ne vi ne mi nismo mogli krojiti njene usode zadnjih petdeset let — škoda bi bilo, če bi škarje in platno pustili drugim še sedaj, v novih demokratičnih časih. Naredimo si domovino lepšo!

Vaš

Lojze Peterle,
predsednik SKD

Zveste svojemu poslanstvu

Govor Pavline Dobovšek na proslavi 30. obletnice ZSMŽ

Vsi dobro poznamo zgodovinske vzroke našega bivanja v tej deželi. Nastanek in delovanje Zveze je sad notranje potrebe naših žena in mater, ki smo izšle iz vojne vihr in reševale sebe in svoje drage pred domačimi komunisti, saj smo zaradi svojega ideološkega prepričanja bili mnogi že v naprej določeni za v zapor, če ne na usmrtitev. Božja volja pa nas je presadila izpod Triglava v novi svet. Težka so bila leta, ko smo se v novi deželi morale vživljati v nove navade in v nov način življenja. Zavedamo se visoke cene, katero smo morale zaradi naše odločitve desetletja plačevati. Zgodovina pa nam pove, da smo bili Slovenci narod svobodnjakov in zagovorniki prave demokracije in ta zavest je prevevala našo bit vsa ta dolga leta. Nismo klonile, čeprav smo bile od takratnih oblasti zaničevane — mnoge žene in matere celo osebno napadene in zasramovane. Ponosno smo prenašale vse težave, vedoč, da bo resnica enkrat le prišla na svetlo — in smo si potrpežljivo gradile nova ognjišča.

Naša globoka zasidranost v slovenstvo, katero smo prejele od naših staršev, je rasla in dozorevala v tistih težkih letih. Zvestoba slovenskih deželi ter 1250-letne krščanske korenine so nam narekovali, da smo vzgajale naše otroke po krščanskih moralnih principih ter v ljubezni do slovenske kulture in predvsem do našega materinega jezika — SAJ SLOVENSKI MATERNI JEZIK JE POROK SLOVENSTVA!

Otroke smo učile, da Slovenci nismo narod od včeraj, temveč da imamo za seboj tisočletno kulturo. Dokaz temu so Brižinski spomeniki izpred 1000 let, kjer je bila slovenska beseda prvič zapisana. Naši pradedi pa so junaško kljubovali neštetim navalom raznih zavojevalcev — ter so obstali na svoji zemlji.

To dejstvo naj nas prepričuje, da bo naš narod tudi v prihodnosti obstajal na svoji zemlji — če bomo le hoteli! Saj se razni režimi in vlade spreminjajo, narod in zemlja pa vedno ostaneta!

Toda v 50 letih se je tudi v svetu mnogo spremenilo — tudi lestvica vrednot. V dobi postkomunizma in brezčutnega liberalizma preveva svet lahkotnost porabništva, ki malodušneže večkrat privede v zanikanje krščanskih vrednot. Le-te pa so v naši mladosti bile temelj našega dojemanja življenja. Siloviti razvoj znanosti in tehnike nas približujeta vesoljstvu, biotehnika pa že posega prav v uravnavanje nastanka človekovega življenja. Izgleda, kakor da je človek naenkrat postal vse — po drugi strani pa nič! Naši otroci živijo sredi vrtinca teh

novosti in novih idej. Matere moramo poznati, s kakšnimi težavami se vsak dan soočijo! Zveste svojemu poslanstvu pa moramo v otrokovo dobro vpeljavati v naše družine spoštovanje človekovega dostojanstva — ter kulturo ljubezni, saj z ljubeznijo in dobroto lahko največ dosežemo!

Naši izdani in pobiti slovenski fantje in možje pa naj nam bodo svetel zgled poštenega in v Božjo voljo vdanega Slovenca, ki je moral umreti zaradi svojih idealov!

V tridesetih letih so naše žene ogromno naredile, predvsem takšnega dela, ki ni nikjer vidno, a je — tako potrebno. Srečavale smo se s sočlovekom, našim rojakom, ki nas je potreboval, da je zmogel prenašati teže življenja. Poleg materialne pomoči smo mnogim morale z dobro besedo prinašati življenski optimizem, da niso klonili razočaranju ali drugim težavam. Posebno naši ostareli, bolni rojaki potrebujejo bodrih besed in tople roke, zlasti v zadnjih trenutkih življenja, ko jim misel še blodi po rojstnem kraju, duša pa se odtrguje zemeljskemu bivanju!

A tudi me same se moramo velikokrat hrabriti, posebno v zadnjem času, ko spoznavamo šibkost svoje zmogljivosti in pa ob razočaranju, da naša tako ljubljena samostojna Slovenija nima razumevanja za nas, posebno ne za naše ostarele. Izgleda, kakor da se naše nove slovenske oblasti ne zavedajo, da smo tudi mi del slovenskega naroda, čeprav živimo izven matične Slovenije.

Naša Zveza jih je dvakrat javno prosila za skromno podporo, kakor jo nudijo drugi kulturni evropski narodi svojim ostarelim izseljencem — na žalost dosedaj še nismo našli razumevanja.

Zato vas, dragi rojaki, danes ponovno prosim in rotim — ne pozabite naših ostarelih, podpirajte jih in pomagajte tudi naši Zvezi, da bo lahko še v naprej vršila svoje delo. Vedno več je potrebnih, vedno več je razočaranj, vedno več je notranje bolesti... Teži nas spoznanje, da smo še vedno prepuščeni sami sebi in navezani zgolj na našo medsebojno pomoč. Da smo žene in matere še vedno trdno med seboj povezane, je pokazala nocojšna sveta maša, ko so se zbrale iz vseh predelov tega velikega mesta in se s petjem skupno zahvalile Bogu za pomoč našemu tridesetletnemu delu! To je bil simbolični dokaz naše vzajemnosti!

Dragi rojaki, krepko se povežimo med seboj in pomagajmo drug drugemu. V preteklih 50 letih smo preživeli hujše čase, kakor so sedaj — pa smo vzdržali. Zakaj bi torej obupavali sedaj? Vzdržali bomo tudi v naprej z Božjo pomočjo!

30 let povezave

Zveza slovenskih mater in žena je v nedeljo, 1. septembra praznovala 30 let, odkar na različne načine pomaga povezuje slovenske žene v Argentini in potrebnim rojakom. Ker se vsi zavedamo važnosti tega dela, se je zbralo v Slovenski hiši veliko prijateljev, da skupaj proslavi to obletnico.

Slavje se je pričelo z mašo, ki jo je daroval delegat Jože Škerbec. V svojem nagovoru je poudaril, koliko pomeni med nami medsebojna povezava ter nesebično, težko in odgovorno delo pomoči potrebnim in nega bolnikov. Med mašo je pel pod vodstvom dirigentke Anke Savelli Gaserjeve ženski pevski zbor, ki so ga za to priliko sestavile žene iz vseh buenosaireskih okrajnih domov.

Po maši se je pričel kulturni del programa v dvorani ob lepo prirejeni sceni. Najprej je navzoče pozdravila tajnica ZSMŽ Irena Fajdiga. Sporočila je pozdrave in čestitke veleposlanika RS dr. Janeza Žgajnarja, ki je bil službeno zadržan, ter čestitke žena iz raznih domov, tudi iz oddaljenih Bariloče in Mendoze.

Predsednica Zveze Pavlina Dobovškova je nato podala načelna in praktična vodila društva, opisala na kratko delovanje in orisala smernice za delo v bodoče. Njen govor objavljamo tu poleg.

Duhovni asistent Zveze dr. Jure Rode je nato premišljeval o potrebi in važnosti dela, ki ga opravljajo naše žene in matere. Njegove globoke misli o vrednotah objavljamo na uvodnem mestu.

Obilno ploskanje je potrdilo vse te besede, nato pa je tajnica Irena Fajdiga prebrala še čestitke sv. očeta Janeza Pavla II, ki jih je poslal Zvezi ob tej priliki; te sta prinesli iz Rima Mici Casullo Malavašič in Pavla Škraba.

Za vse delo, ki ga že 30 let vrši nepretrgano njena predsednica Pavlina Dobovšek, so ji članice nato hvaležno izročile šopek vrtin in se ji tako zahvalile za njen trud in odlično vodstvo. Tudi asistentu dr. Juretu Rodetu so za njegov dolgoletni trud poklo-

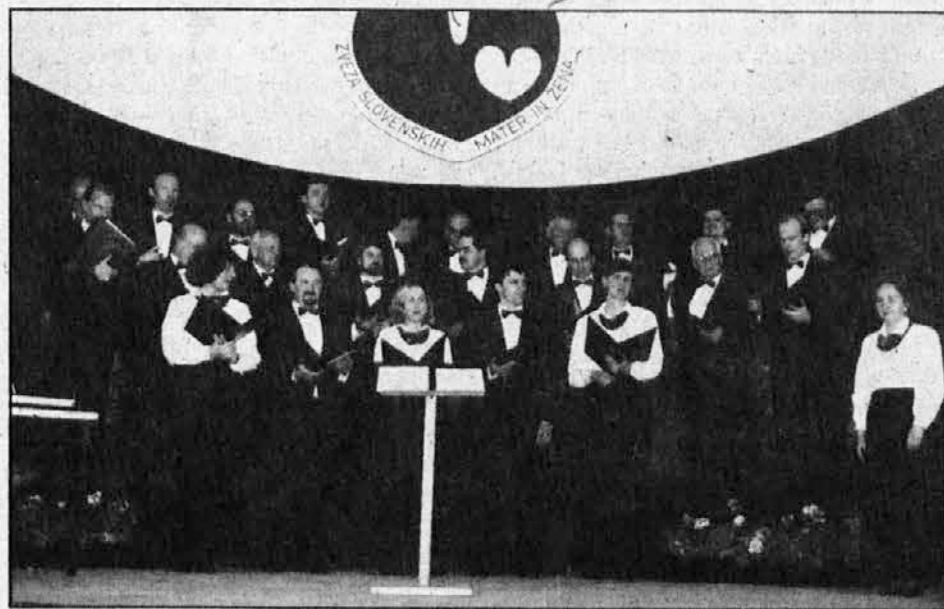

Mici Malavašič izroča 30 vrtin v zahvalo predsednici Pavlini Dobovškovi

nile lepo klekano srček, kar vse so z odobravanjem potrdili vsi navzoči. Predsednica se je nato zahvalila za šopek, obenem pa se je spomnila še drugih ustanoviteljic društva pred 30 leti: Marjane Batagelj, Franciške Reja in pokojne Hilde Eiletz.

Sledil je kulturni del. Naš Gallus, ki ga je predstavljala moški zbor s pomočjo treh žena in ga je vodila Anka Savelli Gaser, je pripravil koncert narodnih pesmi. Z odlično tehniko in čutečo virtuoznostjo nam je zapel deset narodnih pesmi, ki so vse prisotne izredno navdušile in jim pripravile velik glasbeni užitek. Posebno je vžgala na koncu koncerta odlično zapeta Buči, morje Adrijansko.

Sledila je večerja, ki so jo okusno pripravile članice društva, ki so tudi same gostom postregle. Med njo so še izžrebale razne dobrote - glavni je bil umetniška slika Milana Volovška - in prodajale pecivo in lesene okrašene srčke (ki so simbol ZSMŽ), gostje pa so še dolgo ostali v pogovoru.

Moški zbor Gallusa in dirigentka Anka Savelli Gaserjeva.

ROMANA DOBNIKAR ŠERUGA; Delo, 27. julija (okrajšano); št. 2

SLOVENCIV ARGENTINI

Nepopravljanje krivic iz preteklosti, ne-pripravljenosti na spravo, govorniki pa so nekajkrat stanke slovenske pomladi pozvali, naj združeno nastopijo na volitvah, da bi dokončno zrušile stari režim.

Nedvomno je demokratska pravica vsakega izseljenca, da si sam izbere, s kom in kako se bo družil v Sloveniji — navsezadnje razlog izbire ni nujno ideološki, ampak denimo nezadovoljstvo z vsebino ali s kvaliteto storitev, ki jih ponujajo državne institucije. Država pa si takšnega izbiranja ne sme dovoliti. A kot pravijo tisti iz vrst „zamočkanega“ izseljenstva, njihov vtis pa potrjuje tudi dr. Vencelj, resnično odprtega odnosa do vseh Slovencev v svetu ni, saj so „v vladi nekateri prepričani, da bi bilo bolje z nekaterimi Slovenci ne imeti stikov“.

Tako kritiki vlade glede tega denimo opozarjajo, s kakšnim nezaupanjem je gledala na pripravljenost na sodelovanje nekaterih strokovnjakov iz vrst izseljenstva (npr. dr. Kremžarja iz Argentine), odprtih rok pa sprejela popoldne tujce (Sachsa). Radi tudi citirajo domnevno izjavo dr. Rupla, tedanjega zunanjega ministra, da so izseljenci politično in vrednostno tako deformirani, da niso primerni za diplomatsko službo. Za dokaz o svoji brezbriznosti do izseljenstva pa je vlada nazadnje poskrbela z odzivom na šentviško srečanje: premierov urad je vabilo na srečanje zavrnil s skrajno skopim pisnim odgovorom, ne da bi mu prišlo na misel, da bi namesto zadržanega premiera lahko poslali koga drugega iz urada. Da jim druženje v bivšo politično emigracijo ne

diši, so pokazale tiste politične stranke, ki se niso odzvale na povabilo na tabor (po zagotovilu organizatorjev so bile povabljen vse); ravno zaradi tega pa so nastopi Peterleta, Podobnika, Janše in Grosa v imenu svojih strank dali srečanju ozki, točno določeni politični znak.

Navzočnost omenjenih strankarskih mož je bila kajpada v funkciji predvolilne tekme prav tako, kakor je bil obisk Boba Dola med clevelandskimi Slovenci v funkciji ameriške predsedniške tekme. A v resnici z izjemo krščanske demokracije, ki skrbno neguje stike s političnimi somišljevalniki v diaspori in ima eno izmed treh predsedniških mest rezerviranih za preds-

tavnika izseljencev, prav nobena politična stranka ne goji sistematskega interesa za izseljence. Dejstvo je, da je politični vpliv slovenskega izseljenstva na naše politično prizorišče kljub drugačnim občasnim vtisom majhno, še zlasti če ga primerjamo s Hrvaško. Razlog za to je preprost: V Ameriki nimamo bogatih stricov, zato z izjemo nekaj finančne podpore v času oblikovanja novih političnih strank po Venceljevih besedah naši ljudje v tujini, ki so sicer solidno situirani, ne zmorejo gnotne podpore demokraciji.

Pravzaprav je premalo denarja, ne pa preveč ideologije, eden najpomembnejših,

Srebrna maša Ivana Tomažiča v Mendози

V nedeljo, 18. avgusta, smo v slovenski skupnosti počastili srebrnomašnika Ivana Tomažiča, ki od njegovega prihoda v Argentino leta 1949 deluje v mendoški škofiji. Sveto mašo je biseromašnik sodaroval z Jožetom Hornom, našim dušnim pastirjem, ter župnikom Baracchinijem, ki je naslednik Tomažiča na fari v Godoy Cruzu.

Takole je v pridigi spregovoril Jože Horn: „Danes je med nami gospod Ivan Tomažič. Praznuje svojo biserno mašo. Zahvalimo se Bogu in Mariji za duhovniški poklic, ki ga je Ivan Tomažič prejel in v njem vztrajal celih 60 let.

Spominjam se dveh dogodkov, ki nam lepo opisujeta duhovniško življenje duhovniški idealizem, drugi pa nam pokaže njegovo veliko ljubezen do slovenskega naroda, ki se izraža tudi v ljubezni do slovenskega jezika.

Mendoški škof mons. Buteler ga je takrat poslal za župnika v Sveto Rozo. Ta namestitev je bila prav gotovo težka za gospoda Ivana, saj še ni imel dovolj izkušenj farnega življenja, jezika še ni dobro obvladal in ljudje takrat še niso veliko hodili v cerkev. Današnji slavjenec je mislil, da je njegovo delo popolnoma brez uspeha in je

jokaje prosil škofa, naj ga prestavi drugam. Ta pa je mirno in modro odločil, naj se vrne v Sveto Rozo, naj tam vztraja in potrpi, češ da se bo stanje že spremenilo.

Gospod Ivan je škofa ubogal in se vrnil v Sveto Rozo. Tam je trpel, delal in molil. Gospod Ivan je več kot 18 let vztrajal in dosegel, da so iz takratne Svete Roze nastale tri nove župnije. To je njegova ljubezen do Cerkev, to je pokorščina škofu in to je želja, da bi ljudje Cerkev uporabili za svoje zveličanje.

Drugi dogodek pa je njegov zgled in ljubezen do slovenstva. Pri svojih 80 letih življenja in slep na eno oko je prosil za slovenski brevir. To je knjiga molitve, ki jo duhovnik obvezno prebira vsak dan, da z molitvijo hvali Boga in prosi za zveličanje vsega sveta. Gospod je seveda že imel to knjigo v španščini, a je prosil za slovenski prevod iz edinega razloga, da pri svojih osemdesetih letih ne bi pozabil slovenskega jezika. Ob tem njegovem zgledu se mi zdi, da nam vsem lahko pride rdečica v obraz in da njegovi veličini še daleč nismo dorasli.

Po sveti daritvi pa je bila pozdravna prireditev v naši društveni dvorani. Ob vstopu slavjenca je naš pevski zbor pozdravil

z pesmijo: „Zadoni nam, zadoni.“ Sledil je pozdrav otrok, ki ga je izpolnila deklica našega šolskega tečaja z gladko povedano deklamacijo.

Nato je prišel na vrsto v imenu Društva Slovencev v Mendози pozdravni govor Staneta Grebenca, ki je takole spregovoril:

„Veseli smo, da imamo med nami slovenskega biseromašnika, častitega župnika Ivana Tomažiča in nad vse veseli, da moremo v našem slovenskem občestvu proslaviti ta njegov lepi in častiljivi jubilej.

Gospod biseromašnik, k številnim častitkam, ki sprejemate v teh dneh se pridružujemo tudi Slovenci v Mendози in vam iskreno častitamo h vašemu šesdesetletnemu duhovništvu.

Ker smo danes že v manjšini tisti, ki smo bili rojeni v Sloveniji, in je bila naša življenska pot skupna in vsaj delno poznana z našim slavljenecem, bom za večino mlajših, že tukaj rojenih in kratko podal vaš curriculum vitae.

Rojeni ste bili tik pred prvo svetovno vojno leta 1912 v Ljubljani in to za časa še avstrijskega cesarstva. Mlada leta, šolanje, novo mašo in prve duhovniške službe ste opravljali v Sloveniji za časa Jugoslavije. Prišla so leta druge svetovne vojne, revolucije in naše begunstvo. Nekaj časa ste opravljali dušnopastirsko delo v Avstriji. Leta 1949 ste prišli v Argentino in začeli v mendoški provinci. Nekaj časa ste bili na fari v San Martinu. Ker je bila fara v Santa Rosi brez duhovnika, vas je takratni škof dr. Buteler poslal tja, da ste zbrali razkropljene ovce. Vaše delo je obrodilo lepe sadove v Santa Rosi in ko so nastale potrebe požrtvovalnega dušnopastirskega dela v Godoy Cruzu, so vam dali to faro, da ste jo začeli duhovno prenavljati in administrativno urejati, prenovili ste cerkev, skrbeli za šolo, farne organizacije, itd. Končno ste po trudapolnem delu prišli v dom za duhovnike, kjer še vedno opravljate duhovniško službo med bolniki.

To je kratko opisana vaša življenjska pot. O vsem vašem delu ve samo Bog in,

drugi tuj jezik, v mešanih zakonih dva jezika. Vnuki večinoma govorijo tuji jezik, povečuje se delež mešanih zakonih dva jezika. Vnuki večinoma govorijo tuji jezik, povečuje se delež mešanih zakonov, status tujca se izgublja. So ti ljudje, ki ne znajo več slovensko, zavedajo pa se „slovenskih korenin“, še Slovenci ali ne? To se zdi ključno vprašanje. Kajti ravno mlada (mlajša) generacija bi bila verjetno najbolj zmožna preseči delitve iz preteklosti in z različnostjo svojega kulturnega in življenjskega okolja, s strpnostjo do različnosti (kakršne koli, ne le politične) in samozavestjo svetovljanov dati pojmu „vesoljno slovenstvo“ novo vsebino za leto 2000.

SAMO FOLKLORA NI DOVOLJ

V petem členu ustave med drugim piše, da „Slovenci brez slovenskega državljanstva lahko uživajo v Sloveniji posebne pravice in ugodnosti“ ter da vrsto teh pravic in ugodnosti določa zakon. Tega zakona še nimamo in ga v tem mandatnem obdobju tudi še ne bomo dobili. Svetovni slovenski kongres je že pred nekaj leti pripravil temeljno besedilo tega zakona. V njem je opredeljeno, kdo bi ta status lahko dobil in kakšne pravice z njim (npr. vstop v našo državo brez vizuma, izenačenost s slovenskim državljanom pri plačevanju turistične in druge ponudbe, izenačenost pri kandidiranju za štipendije, pravico do aktivne in pasivne volilne pravice v državni zbor, in pravico do nakupa zemljišč in nepremičnin). Kot predvideva ta osutek, teh pravic ne bi dobila oseba, ki ne obvlada slovenskega jezika. Za koga bi potem ta zakon sploh še veljal?

Mnogi ostareli izseljenci imajo državljanstvo, njihovih vnuki pa ne znajo sloven-

delno tisti, ki so bili deležni sadov tega vašega neutrudnega dela, vaše duhovne in vsestranske pomoči. Nemogoče je v teh besedah zajeti šestdeset let dušnopastirskega dela. Vemo le, da je vaše duhovniško srce vedno utripalo v ljubezni do Boga in do bližnjega in da po zgledu arškega župnika nadaljujete delo Odrešenja na zemlji.

Za vse to naj Vam Bog poplača in vas ohranja še mnogo let.“

Pevski zbor pa je za zaključek izročil slavljenču, ki je ljubitelj našega slovenskega petja, šopek treh pesmi in sicer: *Ej, zato, Hišica očetova in Triglav.*

Nato pa smo srebrnomašnika pogostili z družabnim in zelo živahnim skupnim kosilom.

MB

Spominska maša za gen. Rupnika

V nedeljo, 1. septembra so se domobranci in drugi naši rojaki spomnili poveljnika Slovenskega domobranstva generala Leona Rupnika, poveljnika policije Lovra Hacina in njune sodelavce, ki so bili vrtni ali pobiti ob koncu revolucije, od česar že poteka 50 let. Kot vsako leto so se zbrali k maši v Slovenski cerkvi Marije Pomagaj v Slovenski hiši, kjer je bivši glavni kurat argentinske policije, župnik Jože Guštin daroval mašo v njihov spomin, nato pa so se zbrali pred spomenikom ki opominja mimoidoče na težke žrtve naših padlih in obenem povečuje njihovo žrtev.

Pred spomenikom je g. Jože Guštin izmolil spominske molitve, pred relief pa so borci položili venec, nato pa je predsednik ZS Marjan Loboda v spominskem govoru prikazal veličin in naš odnos do žrtve, ki se jih spominjamo. (Govor smo priobčili v prejšnji številki našega lista.)

Slovesnost se je končala s himno Oče, mati..., ki so jo prisotni zapeli v čast padlih domobrancev.

SLOVENC V ARGENTINI

Nad. s 3. str.

če ne glavni razlog za to, da izseljenštvo v Sloveniji ni navzoče v tolikšni meri, kot bi lahko bilo. Najprej je problem poračun: 89 milijonov dolarjev, ki jih ima na voljo, je po Venclejevih besedah najmanj dvakrat premalo, da bi nudili slovenstvu tisto, kar smo po ustavi dolžni nuditi: pomagati ohranjati identiteto s kvalitetno kulturno ponudbo, z dopolnilnim poukom slovenskega jezika, s tečaji za učitelje ipd. Ekonomski razlogi so tudi razlog tako za to, da se je domov vrnilo izredno malo izseljencev (kakih dvesto primerjavi s šest tisoč Čehi, smo slišali v Šentvidu; iz Argentine je šlo domov 80 Slovencev, pa 6000 Hrvatov) kot tudi za zelo malo gospodarskega vlaganja izseljenkega denarja.

Slovenec bo vlagal v slovensko podjetje, če bo imel najmanj enako ugodne in zanesljive pogoje za vlaganje kot kje drugod, nam je pojasnil dr. Bernik — znano pa je, da razmere pri nas za tuja vlaganja niso posebno ugodna, lastninjenje pa nedokonzano. Prav tako je dr. Bernik, za razliko od nekaterih drugih (dr. Edi Gobec iz ZDA, dr. Peter Urbanc iz Kanade), ki so v ospredje kot razlog za nevrčanje izseljencev domov postavljali slovenske politične razmere, v katerem da še vse preveč diši po starem režimu, najprej naštel družinske, generacijske in gnotne razloge, šele na četrto mesto pa postavi politične.

TEGOBNO VŽIVLJANJE V NOVO OKOLJE

Dejstvo namreč je, da za izseljenca tisto, kar mu je začetku predstavljalo „tujino“, postane „dom“. Ta proces privajanja in sprejemanja novega okolja, ki mu sociologi pravijo resocializacija, in se ponavadi v prvi generaciji še ne zgodi docela, ampak šele v drugi ali celo tretji, je neizbežno.

Primer argentinskih političnih izseljencev, ki jim uspelo tudi novi generaciji, rojeni v izgnanstvu, vcepiti čut slovenstva in izvrstno znanje slovenščine, je izjema, ki so jo omogočili naklenjenost večinskega okolja, velik delež izobražencev med njimi, predvsem pa zavest o začasnem izselitvi, ki

je bila zlasti v prvih letih po vojni zelo močna. Skupnost se je močno getoizirala, ni se povezovala niti s staro izseljensko skupnostjo niti z argentinsko družbo, izolirana je bila tudi od domovine. Geto je temeljil predvsem na treh postulatih: endogamiji, veroizpovedi in ideologiji, ki je slonela na mitu o obljubljeni deželi in boju za svobodo. Političnim beguncem je travmo izgubljene domovine in skorajda malikovaški odnos do etične identifikacije uspelo prenesti na naslednjo generacijo.

Zdaj so tudi med njimi glavni razlogi za getoizacijo — ki vendarle, to je treba poudariti, ni bila popolna, zato je danes med njimi veliko mešanih zakonov, mlada generacija pa denimo govori slovensko samo za konec tedna, ko obišče svoje starše — minili. Ali, kakor je nekje zapisal Andrej Rot, pri nas verjetno najbolj znani argentinski povratnik: „Danes se poslanstvo slovenske politične emigracije izteka in marsikomu se potoži po starih časih, ne predvojnih ali vojnih, ampak po teh 45 letih življenja v lastnem polisu. „Zato je pričakovati normalizacija razmer, to je bodisi vračanje iz izgnanstva nazaj v staro domovino ali dokončno sprejemanje tujine za novi dom. „Tu smo se rodili, hodili v argentinske šole in univerze, tukaj delamo in gradimo prihodnost tega mladega naroda,“ je kot razlog, zakaj se Slovenci ne odločajo za vrnitev v domovino, zapisal Franci Žnidar iz Argentine, ki se sicer definira kot „sin slovenskih staršev, rojen v Buenos Airesu pred 40 leti, poročen s hčerko slovenskih staršev, oče treh otrok, ki mislijo, molijo in čutijo v slovenščini.“

Ali to pomeni, da je nezogibno, da bo slovenska diaspora sčasoma kratko in malo izginila (če seveda ne bo dotoka novih izseljencev)? Če je ohranjanje etične identitete bistveno za obstoj takšne skupnosti in če ima pri tem najpomembnejšo funkcijo jezik, potem res kaže slabo. Kot so pokazale lingvistične raziskave, sinovi in hčere izseljencev v glavnem govorijo in razumejo slovensko, v vsakdanjem življenju pa že uporabljajo novi jezik, ki jim je bližji. Nekateri domače besede spodrinejo nove, oblikuje se nov dialekt, mešanica, ki jo Nada Šabec imenuje „half pa pu“. Materni jezik je včasih slovenščina, včasih angleščina oziroma

sko. Če vlada na bo sprožila postopka, bo zadevo speljala v parlamentu katera od poslanskih skupin, obljublja Vencelj. Prav tako bo prej ali slej postalo spet aktualno vprašanje rezerviranih poslanskih mest za izseljence. Pravzaprav je vprašanje zastopanosti izseljencev v Ljubljani še vedno odprto. Čeprav imajo različne „advokate“, nimajo nobenega lastnega predstavništva, ki bi „lobiralo“ in zastopalo izseljenske interese. To pa bi bilo nujno, če izseljenci nočejo, da bi nanje, kakor to imenuje Bernik, vedno gledali iz „ljublanske perspektive“. Še koristnejše bi bilo, če se z izseljenstvom ne bi ukvarjale samo državne institucije in politične stranke, ampak predvsem institucije civilne družbe, ki bi jim morda najbolj uspelo premagati nasprotja iz preteklosti.

Med mehanizmi, ki zagotavljajo kontinuiteto obstoječega sistema vrednot, skupinske etične identitete in lojalnosti — pojasnjujejo sociologi — so simbolno funkcijo dobili hrana, pijača, petje, ples, glasba, obleka, cvetje in dišave. Le redki Slovenci v svetu — predvsem argentinska politična emigracija — so ohranjali slovenstvo s pomočjo tako imenovane velike tradicije, to je kakovostnega kulturnega ustvarjanja. Vsi drugi so si svoje domotožje vedno težili s potico, polko, pa kranjsko klobaso, nagelj in rožmarin sta jim bila glavna simbola slovenstva. „Ko pride na obisk v svojo staro domovino, je zato marsikateri izseljenec presenečen, če že ne naravnost razočaran nad njeno „pozahodnjeno““, saj je v moderni Sloveniji šestdesetih let folklor te vrste čedalje manj aktualna. Zato vladno financiranje folklorne pač ne more biti vsa podpora izseljencem.

Konec

OBVESTILA

PETEK, 13. septembra:

SKA: Veselka Šorli Puc: Vitraj - umetnost barvnih oken, ob 20. uri v Slov. hiši.

NEDELJA, 15. septembra:

41. Slovenski dan in 35. obletnica Slomškovega doma od 10.45 naprej v Slomškovem domu

ČETRTEK, 19. septembra:

Sanmartinska Zveza žena mati bo imela ob 18.30 svoj redni sestanek.

PETEK, 20. septembra:

SKA: prof. Matjaž Puc: Strategija vračanja v Slovenijo, ob 20. uri v Slov. hiši.

SOBOTA, 21. septembra:

Šolska proslava na čast Antonu M. Slomšku ob 9. uri v Slovenski hiši z igro.

Koncert Mladinskega pevskega zbora San Justo, ob 25. letnici obstoja ob 20.30 uri v Našem domu v San Justu.

Osebne novice

Rojstva: V Bariločah se je rodila 2. septembra v družini ge. Angele roj. Petek in Danija Pavšerja hčerka Erika, istotam pa v družini ge. Nore roj. Gonzalez in dr. Roberta Eiletza 5. septembra hčerka Solana María. Čestitamo!

Krst: Dne 25. avgusta je bila krščena v Bresciji, Italiji, Katerina Assoni, hči Mavra in Francke roj. Cukjati. Botra sta bila Faustino Gorno in Angela Cukjati por. Gorno. Krstil je g. Franci Cukjati. Čestitamo!

Smrti: v Slovenski vasi Štefka Žitnik roj. Majeršič (72), v Cipolletiju Angelca Maček, v Rosariju Nini Musič (84), v Villa Madero pa Juana Colia-Cuk (83).

Naj počivajo v miru!

Predsednik ZS Marjan Loboda izroča priznanje dolgoletni voditeljici gdč. Angelci Klanšek. Zada recitatorji in mladinski pevski zbor,

Tudi najmlajši iz Balantičeve šole so nastopili na odru

Starejši učenci Balantičeve šole med recitacijo.

SLOVENC V ARGENTINI

45. obletnica osnovne šole Franceta Balantiča

Že dalj časa opazujemo v Našem domu intenzivno aktivnost v večernih urah. Ni večera, da ne bi bilo kakšne vaje ali priprav na različne prireditve. Ob vhodu nam oglašna deska naznanja, da letos praznujemo pomembne obletnice in sicer: 45. let šole Franceta Balantiča, 40 let Našega doma, 35 let okrajnega oddelka SDO in SFZ, 25 letnico Mladinskega zbora Našega doma in 20 obletnico Zveze žena in mater. Priprava in izpeljava teh pomembnih obletnic v delovanju naše slovenske skupnosti zahtevajo res veliko časa in žrtev in opravičujejo vsakodnevno večerno delovanje Našega doma.

Prvo smo praznovali v soboto, 24. avgusta t. l. Že pred napovedano uro smo imeli priliko videti, da nas bodo počastili s svojo navzočnostjo zastopniki naše mlade države Slovenije ter vodstvo naše organizirane skupnosti skupno z našimi duhovnimi voditelji in zastopniki slovenskih domov in drugih okrajnih šol in organizacij. Pri vhodu so nas obdarili z bogatim programom, v katerem smo se seznanili s podatki in sicer: „Pričetek šole je leto 1951. Prva leta se je šola vršila po privatnih hišah, šele leta 1956 je šola dobila stalne prostore v Našem domu. Pouk sta prevzele gdč. Mija Markež in Angelca Klanšek (ta že 45 let nepretrgano poučuje). V tem času so poučevali 4 kateheti in 50 učnih moči, od teh 40 rojenih že v Argentini. Vseh otrok, ki so v 45 letih obiskovali šolo, je bilo približno 550. Letos šola šteje 117 učencev.“ Nato sledi opis raznih nastopov na naših okrajnih in centralnih prireditvah in obiskov raznih osebnosti in zaključuje: „Važna je zaposlitev otrok tudi med počitnicami, kjer je poskrbljena izdelava ročnih del kakor tudi razvedrilo. Veliko zaslugo imajo pri uspehu šolskih prireditev režiser Frido Beznik, scenograf Tone Oblak, odbor staršev ter učiteljski zbor.“

Proslava se je začela z običajno zamudo, to je naša že v kosti zakoreninjena slabost, z dviganjem obeh zastav ob spremljavi himen. Argentinsko zastavo je dvigala botra Našega doma Anica Indihar, v dviganju slovenske zastave pa je nadomestoval botra Našega doma Cirila Oblaka sedanji predsednik šolskega odbora Marjan Grilj (ml.). Z lepim glasom in poudarkom in lepo vsebino je skozi vso prireditev napovedovala večletna učiteljica gdč. Danica Malovrh. Po dviganju zastav so učenci položili pred spomenik pokrovitelja naše šole pesnika Franceta Balantiča venec. Nato smo se začeli počasi pomikati proti gornjim prostorom v dvorano, ki je bila nabito polna.

Po pozdravnih besedah napovedovalke je prvi spregovoril predsednik Našega doma Janez Albrecth in v kratkih, lepih in jedrnatih besedah opisal pomen in važnost Balantičeve šole za Naš dom, katero moramo varovati kot punčico v svojem očesu, saj je bodočnost Našega doma.

Sledile so lepe in vzpodbudne besede petinštiridesetletne brezplačne voditeljice Balantičeve šole, katere so nam segle globoko v srce, kajti izražale so veliko ljubezen do slovenske zemlje in krščanskih vrednot, katere so zmožne toliko letnega napora in žrtev. Dolgotrajni aplavz je dokazoval, kako visoko cenjena je med nami gdč. Angelca Klanšek.

Kot slavnostni govornik je bil napovedan kulturni referent naše centralne organizacije arhitekt Jure Vombergar, kateri je v kratkih besedah orisal pomen slovenskih šol. Njegov celotni govor smo imeli priliko brati v uvodniku našega tednika.

Nato so osvetljave pokazale pred odrom skupino mladih šolarjev 1., 2., 3. in 4. razreda Balantičeve šole, ki so v lepi slovenščini navdušeno in veselo recitali in peli slo-

venske pesmi, katere je spremljala na kitaro Marta Selan. Res pravi užitek je bilo gledati te lepe in mlade navdušene obraze teh malih šolarjev, sinov že v Argentini rojenih staršev. Ko človek vidi vse te lepe prizore, se vpraša, od kje prihaja ta neprestana ljubezen do slovenske besede in pesmi. Mar ne odseva v tem ljubezen do slovenske besede in pesmi. Mar ne odseva v tem ljubezen in hvaležnost do vseh, ki so žrtvovali celo svoje življenje za ohranitev teh vrednot.

Za tem prizorom se je odprla zavesa odra in na lepo pripravljenem odru se pokazala lepa scenerija, ki je perfektno sovpadala z duhom slavlja, katerega je pripravil že znani in kvalitetni scenograf Tone Oblak. Na sredi ga je krasil Balantičev doprni kip, na levi pa učenke in učenci slavljence. Med recitiranjem in petjem je potekal prvi del slavnostne akademije, nato so se učenci odstranili in začeli so se pojavljati recitatorke in recitatorji: Nuška Belič Drakslerjeva, Nvenka Godec, Kristina Jereb Qualizza, Karla Skvarča, Boštjan Modic, Gregor Modic, Blaž Miklič, Lojze Rovani in Tone Rovani, vsi bivši učenci Balantičeve šole, kateri so skupno z mladinskim pevskim zborom (vodila ga je Andrejka Selan Vombergarjeva) izvajali drugi del programa Balantičevih del. Vsi so recitali v perfektni slovenščini, nekateri skoraj bi rekli „profesionalno“. Režiral pa je Frido Beznik in kjer ima on „prste zraven“, je vse kvalitetno. In odveč nam je poudarjati kvaliteto mladinskega zbora, katerega že vsi dobro poznamo in bomo imeli priliko ga poslušati na koncertu ob njegovi 25. letnici v dvorani Našega doma 21. septembra t. l.

Kljub obširnemu programu akademije je čas hitro potekel in znašli smo se že na zaključku.

Ponovno se pojavi pred mikrofonom napovedovalka in najavi posamezne zastopnike ustanov in organizacij, ki so se hoteli v kratkih besedah pridružiti čestitkam današnje slavnosti. Med prvimi je spregovoril veleposlanik dr. Janez Žgajnar; bil je malo kratek; sledil mu je predsednik naše centralne organizacije Marjan Loboda, nato ravnateljica srednješolskega tečaja prof. Neda Vesel Dolenčeva in zaključila je bivša učenka in učiteljica šole v imenu sanhuške mladine Pavlinka Zupanc.

Šolski odbor se je nato oddolžil v imenu staršev s skromnim darilom Angelci Klanškovi, katera je bila glavna slavljenska, saj petinštirideset let brezplačnega dela za ohranitev slovenskih mladik na prisilno presajenem drevesu zasluži še veliko več in kako bi bilo lepo, če bi bila Slovenija posajena s spomeniki tem „narodnim herojem“ namesto krvi željnim revolucionarjem. Sledila so darila Zedinjene Slovenije v imenu katere je podarila šopek prof. Metka Mizerit, Alenka Poznič pa ji je izročila čestitke Slomškove šole. Tudi sanjuška mladina je poklonila svoji nekdanji učiteljici prelep šopek — izročil ga ji je Franci Grilj. Obdarovalnemu delu so se pridružili tudi naši najmlajši v narodnih nošah in sicer Tonček Oblak in Ljudmila Smrdelj, katere je pripeljala na oder Lenčka Ravnika.

Končno se je hotela oddolžiti vsem svojim zvestim sodelovalcem Balantičeve šole gdč. Klanškova s skromnimi spomini in sicer Ivanki Puhek, Anici Mehle, Fridu Bezniku, Tonetu Oblaku, Andreju Selanu in Janezu Albrecthu.

Večer smo nato zaključili ob prijetnem pogovoru ob bogati zakuski v spodnjih prostorih Našega doma.

Vsem izvajalcem smo bili iz srca hvaležni za tolikoletno delovanje in tako lep večer.

J.M.

MALI OGLASI

ORIENTE S.R.L. - Prevozi - poroke - rešilni avtomobili - mrljske vežice - pogrebi - Monseñor R. Bufano 2651 (ex Camino de Cintura) 1754 San Justo - Tel.: 651-2500 / 651-2335

TURIZEM

Tel. 441-1264 / 1265
Letalske karte, rezerva hotelov, najem avtomobilov in izleti po svetu

LEGAJO N° 3545-82 Y. Yrigoyen 2742 - San Justo

ADVOKATI

dr. Marjana Poznič - odvetnica - Vsak dan, od 15. do 18. ure - Lavalle 1290, pis. 402 - Tel. 382-1148
dr. Franc Knaps, dr. Bernard Knaps, dr. Veronika Knaps - odvetniki - ponedeljek, torek, petek od 16 do 20 - Tucumán 1455 - 9. nadstr. „E“ - Capital - Tel.: tel. in faks: 374-7991 in 476-0320.

dr. Lilijana Kožar, odvetnica: Bogotá 3099, 2° B, Capital. Torek in petek od 16. do 20. Tel.: 613-1300

ZA DOM

Matija Debevec - soboslikar. Barvam stanovanja, pohištvo. Peguy 1035 - (1708) Morón - Tel.: 489-3319.

FOTOGRAF

Marko Vombergar - Telefon: 659-2060. Atelje: Garibaldi 2308 - (1754) Villa Luzuriaga.

GOSPODARSTVO

Zavarovanja M. in H. Loboda - Sarmiento 385 - 1. nadstr., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - Tel.: 325-2127.

Kreditna Zadruga SLOGA - Bm. Mitre 97 - (1704) Ramos Mejía - Tel.: 658-6574 / 654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

Mutual SLOGA - Bm. Mitre 97 - (1704) Ramos Mejía - Tel.: 658-6574 / 654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

SLOGA - PODRUŽNICA CASTELAR Slovenska Pristava - República de Eslovenia 1851 - Uradije ob sredah od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (g. Nande Češarek).

SLOGA - PODRUŽNICA SLOVENSKA VAS - Hladnikov dom - Msgr. J. Hladnik in Hernandarias - Uradije ob sredah od 19. do 21. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 ure (ga. Marija Gorše).

SLOGA - PODRUŽNICA SAN JUSTO Naš dom (pisarna) - H. Yrigoyen 2756 - Tel.: 651-1760. Uradije ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 9.30 do 11.30 ure (gdč. Julka Moder).

SLOGA - PODRUŽNICA SAN MARTIN Slovenski dom - Córdoba 129 - Tel.: 755-1266 - Uradije ob četrtkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure (g. Stanko Oberžan).

Srednješolski tečaj

Roditeljski sestanek staršev in dijakov Srednješolskega tečaja ravnatelj Marko Bajuk bo v soboto, 28. septembra, ob 19.15 v šolskih prostorih

SKD

obvešča vse Slovence v Argentini, da je za volitve poslancev v Državni zbor Republike Slovenije potrebno predložiti Republiški volilni komisiji zahtevo za

vpis v volilni imenik

Ker gre rok za vpis h koncu, bo SKD po svojih krajevnih odbornikih razdelila zadevne obrazce za vse rojake in jih izpolnjene poslala omenjeni komisiji. Pozivamo vse Slovence, da svojo volilno pravico dosledno uveljavijo. Obrazce imajo na razpolago: S. Oberžan, A. Magister, S. Jerebič, M. Schiffrer, J. Šenk, M. Malavašič, F. Vitrih, J. Banko, N. Petrigh, A. Fink, J. Dobovšek, R. Hirschegger, L. Trpin, C. Markež, F. Breznikar, E. Žigon, koordinacija: F. Zorec; katerim oddajte nato izpolnjene najkasneje do 22. septembra.

Odbor SKD - območje Argentina in Južna Amerika

SLOVENSKI KRŠČANSKI DEMOKRATI

z veseljem sporočamo,
da bo prišel med nas na štiridnevni obisk

prof. LOJZE PETERLE,

predsednik demokratične vlade, ki je izvedla proces slovenske osamosvojitve.

Program obiska v Buenos Airesu:

sobota, 14. septembra: ob 7,20 prihod na Ezeizo z AF 210
ob 12,30 srečanje z odborom SKD v Slovenski hiši
ob 19,51 prihod v Mendoza AR 1542

nedelja, 15. septembra: pozdrav na Slovenskem dnevu
v Slomškovem domu

ponedeljek, 16. septembra: ob 19,30 maša za Slovenijo
v cerkvi Marije Pomagaj
ob 20,10 poklon pred spomenikom padlim
ob 20,15 predavanje in razgovor v Slovenski hiši
ob 20,00 srečanje z rojaki ob pogrjeni mizi
v Našem domu v San Justo

torek, 17. septembra: ob 10,40 polet v Zürich SR 145

sreda, 18. septembra: ob 10,40 polet v Zürich SR 145

Vabljeni vsi člani in prijatelji!

Odbor SKD - območje Argentina in Južna Amerika

SKD

vabi vse rojakinje in rojake na srečanje s

prof. LOJZETOM PETERLETOM

ob pogrjeni mizi,

v torek, 17. septembra ob 20. uri v Našem domu v San Justo.

Vstopnice na razpolago do vključno 15. septembra po \$ 10.-
pri M. Malavašič, J. Šenku in S. Jerebiču.

Odbor SKD - območje Argentina in Južna Amerika

Slovenska kulturna akcija

prof. Matjaž Puc:

STRATEGIJA VRAČANJA V SLOVENIJO

Petek, 20. septembra 1996 ob 20. uri v Slovenski hiši, R. L. Falcón 4158

PAZIM starejše osebe ali bolnike
gospa Lučka 764-4030

IMATE KARTO SLOGA PA VAŠA NALOŽBA NE DOSEGA \$ 200.-?

Odločite se, doplačajte in boste imeli:
— dostop do najvišjih možnih podpor
— prost vstop na letovišče SLOGA med kopalno sezono
— možnost, da na žrebanju koncem leta dobite dve zastonski vozovnici:
BUE-LJU-BUE.

V SLOGI JE MOČ!

MLADINSKI PEVSKI ZBOR SAN JUSTO

praznuje letos svojo

25-LETNICO

Slavnostni koncert

bo izvajal v soboto, 21. septembra, ob 20.30 uri v Našem domu San Justo.
Po koncertu vsi vabljeni na napitnico!

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE
Director: Valentín B. Debeljak
Propietario:

Asociación Civil Eslovenia Unida

Redacción y Administración:

RAMON L. FALCON 4158

(1407) BUENOS AIRES

ARGENTINA

Teléfono: (54-1) 636-0841

Telefax: (54-1) 636-2421

Glavni urednik:

Tine Debeljak ml.

Uredniški odbor:

Tone Mizerit, dr. Katica Cukjati,

Gregor Batagelj

Correo Argentino Suc. 7	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 3824
Registro Nac. de la Propiedad Intelectual N° 85.462	

Naročnina Svobodne Slovenije:

za Argentino \$ 55; pri pošiljanju po pošti
pa \$ 65; obmejne države Argentine 90
USA dol.; ostale države v obeh Amerikah
100 USA dol.; Evropa 110 USA dol.; Av-
stralija, Afrika, Azija 120 USA dol.; vse za
pošiljanje z letalsko pošto. Z navadno
pošto 75 USA dol. za vse države.

Čeke na ime „Eslovenia Libre“

Stavljenje, oblikovanje in tisk:

TALLERES GRÁFICOS VILKO S.R.L.

Estados Unidos 425 - Tel./Fax: 307-1044

(1101) Buenos Aires

Proslava šolskih otrok na čast Antonu M. Slomšku

Sobota, 21. septembra

v Slovenski hiši

— ob 9. uri sv. maša za pokojne
katehete in učitelje

— v dvorani igra: M. Kunčiča —
Indija Koromandija v izvedbi Rož-
manove šole. Režija: Maks Borštnik

Vabi šolski odbor ZS

V nedeljo, 15. septembra v Slomškovem domu PESEM BRATE DRUŽI — 41. SLOVENSKI DAN 35. obletnica SLOMŠKOVEGA DOMA

10.45 začetek dopoldanskega programa z dviganjem zastav in sv. mašo

13.00 kosilo

16.00 začetek popoldanskega programa, posvečenega slovenski pesmi